

Potentsiaalsed vääriselupaigad
Korduma Kippuvad Küsimused

Kust ma leian vääriselupaiga määramise tunnistust omavate spetsialistide nimekirja?

Vääriselupaiku saavad määrata vaid tunnistusega spetsialistid, kes juhivad väljatöötatud meetodikast. Tunnistuse saamiseks tuleb läbida koolitus, mida korraldab Kliimaministeerium (?). Kõiki esitatud vääriselupaiga ettepanekuid kontrollivad omakorda Keskkonnaameti spetsialistid. Avalik nimekiri vääriselupaiga määramise tunnistust omavatest isikutest on leitav [Kliimaministeeriumi vääriselupaikade kaitse lehel](#).

Kas FSC pädevuses on korrigeerida vääriselupaikade registrit?

Vääriselupaiga ettepanekuid kontrollivad Keskkonnaameti spetsialistid, kes kannavad need vajadusel ka keskkonnaregistrisse, kus nende andmeid saab muuta vaid Keskkonnaameti nõusolekul. Vääriselupaiku, nende määramist ja nende kaitset reguleeritakse [Metsaseaduses](#) ja [keskkonnaministri 4. jaanuari 2007. a määruses nr 2](#).

Millisest seadusest tulenevad nõuded olid aluseks minu kinnistu(te) kandmisele potentsiaalsete vääriselupaikade andmebaasi?

Vastavalt Eestis kehtivatele õigusaktidele on vääriselupaikade kaitse eramaal vabatahtlik, kuid FSC sertifitseeritudettevõtted peavad enda FSC toodangust vääriselupaikadest pärineva materjali sellegipoolest välistama. Ehkki õiguskantslerile on esitatud päring potentsiaalsete vääriselupaikade andmebaasist tulenevatest võimalikest piirangutest ning nende võimalikust vastuolust põhiseadusega, on õiguskantsler seisukohal, et FSC-ga seonduv on niiöelda sektori omavaheline kokkulepe ehk pehme õigus, mille rakendamist riik ei taga ega keela, kuna pole ise seda osapooltele kohustuslikuks teinud. Õiguskantsler ei saa kontrollida, kas mõni õigusnorm vastab põhiseadusele, kui tegemist ei ole õigusnormidega. Potentsiaalsete vääriselupaikade andmebaasi kantud kinnistud on leitud päringuga, mille aluseks on juhendi "[Metsade vääriselupaikade inventeerimise meetodika](#)" (Väljaandja: Keskkonnaministeeriumi metsaosakond, Eesti Östra Götlandi lääni metsaamet, Rootsi, Koostajad: Leif Andersson, Tommy Ek, Mart Külvik, Riina Martverk, Anneli Palo, Linköping-Tallinn, Tartu, 2000) [lisa 4 kriteeriumid](#), mis lähtuvad peapuuliigist, puistu vanusest ja kasvukohatüübist.

Mida teha, kui minu kinnistu on sattunud potentsiaalsete vääriselupaikade andmebaasi?

Andmebaasis toodud eraldised ei pruugi olla kõik automaatselt vääriselupaigad ning selle väljaselgitamiseks peaks ala üle vaatama vääriselupaiga määramise tunnistust omavad spetsialistid. Kui tunnistusega spetsialist leiab, et alal asub vääriselupaik, soovime info edastada Keskkonnaametile ning kanda ala vääriselupaikade registrisse. Kui alal ei esine vääriselupaika, palume info edastada koos tunnistusega spetsialisti allkirjastatud vääriselupaiga hindamise aktiga Eesti FSCle. Samuti on selline tunnistusega spetsialisti allkirjastatud vääriselupaiga hindamise akt piisav tõend FSC serditud ettevõtetele puidu sobivuse kohta ning tuleb ostjale üle anda koos puiduga.

2024. aastast lõpetas FSC Eesti potentsiaalsete vääriselupaikade andmebaasi haldamise. Mida see täpsemalt tähendab?

Haldamise lõpetamine tähendab, et vääriselupaikade tunnuste alusel saadud Metsaregistri päringut FSC Eesti ei uuenda ja ei täpsusta jooksvalt kord loodud tabeli andmed. Tabelit on jätkuvalt võimalik kasutada.

Kui kaua on võimalik tabelit kasutada, kui seda ei uuendata? Kas kuni uue riskihinnangu valmimiseni, millega ühes tuleb ka uus abivahend (nt uuendatud meetodikaga POT VEP päringu andmetabel vms)?

Tabelit on võimalik kasutada uue riskihinnangu valmimiseni, lihtsalt sellesse satub üha enam valepositiivseid sedamööda, kuidas valmivad uued metsamajandamiskavad või muutuvad eraldiste piirid. Otstarbekam on võrrelda otse kinnistu Metsaregistri andmeid vääriselupaiga tunnustega. Hetkel on veel keeruline prognoosida, kas vääriselupaikade kahjustamise oht ka uues riskihinnangus riskina määratletakse. Paralleelselt viib Kliimaministeerium ellu vääriselupaikade inventeerimist, mis lõpule jõudes võib anda aluse riskimääratluse muutmiseks "madalaks riskiks" ning seetõttu ka "potentsiaalse vääriselupaiga" mõiste kadumiseks.

Millal on oodata uue riskihinnangu valmimist?

Uusi riskihinnanguid saab hakata koostama alates 2024 juulist. Protsessi pikkust on keeruline hetkel prognoosida, kõige varem võib uue riskihinnangu valmimist oodata 2025. aastaks.

Kas ettevõtetal on kohustus ise välja töötada muu meede, kuidas iga ostutehingu eel kontrollida, et saadud puit ei pärineks vääriselupaigast?

Sertifikaadiomanikust ettevõtte hoolsuskohustuse süsteemi muudatuste osas on soovitatav selles osas konsulteerida oma audiitoriga. Teadaolevalt on [kaitsepiirangute päringu teenust](#) pakkuv Deskis oma päringu puhul juba alustanud oma rakenduses ise otse Metsaregistri päringu tegemist. Võimalus iseseisvalt andmetabelis päring teha jääb alles, lihtsalt aegamööda annab ta muutuvate andmete tõttu üha enam valepositiivseid, mis seejärel vaja Metsaregistris üle kontrollida.

Kas FSC Kontrollitud Puidu vääriselupaiku puudutav nõue kehtib jätkuvalt?

Jah, FSC Kontrollitud Puidu nõue kehtib jätkuvalt – et FSC tarneahelasse ei siseneks vääriselupaikadest raiatud puit. PotVEP tabeliga konsulteerimine aitab kolme VEP tunnuse alusel välja filtreerida need alad, kus võis potentsiaalselt vääriselupaik leiduda. Seejärel jääb ettevõttele valida, kas veenduda vääriselupaiga olemasolus läbi eksperdi välitööde või jätta materjal vastu võtmata. VEP litsentsiga eksperdi välitööd ei ole vajalikud nende eraldiste puhul, mille tunnused ei vasta vääriselupaiga väljavaliku kriteeriumitele.